UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Idea Theologiæ Moralis

Petrus <a Sancto Josepho>

Coloniæ, 1648

V. De necessitate fidei internæ, & confessionis illius externæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38935

Visual Library

Dices, istud non sequi, quia fides significat aliquid integrum, & omnibus suis partibus completum, ut sit idem fides simpliciter, ac fides Catholica, quæ nimirum hominem absolutè fidelem, & Catholicū constituat; quare cùm Hæretici, aut Judæi talem fidē non habeant, sed aliquam illius partem dumtaxat, simpliciter infideles esse, fidemque amisisse, fideique naufragium feciſſe dicuntur. *Verùm* hoc gratis dicitur, nam vel integritas illa est de essentia fidei, vel non; si est de essentia fidei, ergo falsum est, verum fidei habitum manere in hæreticis: si verò non est de essentia fidei, ergo hæretici habent veram fidem, etsi non integram; adeoque simpliciter dici debent fidēles, & Catholici, & infideles tantùm secundum quid.

Confirmatur, nam ex S. Thoma *2. 2. quæst. 5. art 4.* Fides potest esse major accidentaliter, idque tam extensivè, quàm intensivè in uno Catholico, quàm in alio; quare quòd hæreticus non credat omnia, quæ nos credimus, si id non facit, ut fides illius essentialiter à nostra distinguatur, neque etiam faciet ut illius fides non sit vera, & Catholica.

CAPUT V.

De necessitate fidei internæ, & confessionis illius externæ.

RESOLUTIO I. *Fides est medium omnibus hominibus ad salutem necessarium.*] De hoc dubitari non potest, cùm dicat Paulus *Hebr. 11.* Sine fide impossibile esse placere Deo. Et ex Concilio Trident. *sess. 6. cap. 7.* vocatio ad fidē, sit exordium justificationis; & baptismus dicatur sacramentum fidei, sine qua nulli unquam contigit justificatio. *Rationem congruentiæ affert* S. Thomas *2. 2. quæst. 2. art. 3.* quia in omnibus naturis ordinatis, duo concurrunt ad perfectionem naturæ inferioris, unum quidem quod est secundum proprium motum, & aliud quod est secundum motum superioris naturæ; sicut

ficut orbes planetarum moventur propriis motibus, ab occidente in orientem; motu verò primi orbis, ab oriente in occidentem. Sola autem creatura rationalis habet immediatum ordinem ad Deum, tanquã ad universale essendi principium, cum sola cognoscat universalem entis & boni rationem. Quare perfectio illius non solum consistit in eo, quod ei competit secundum suam naturam; sed in eo etiam quod ei attribuitur, ex quadam supernaturali perfectione divinæ bonitatis. Unde ultima beatitudo hominis consistit in supernaturali visione Dei, ad quam homo non potest pertingere, nisi per modum addiscẽtis à Deo Doctore, juxta illud *Joan.6.* Omnis qui audit à Patre, & didicit, venit ad me: addiscentem autẽ oportet Magistro credere ut ad perfectam scientiam perveniat.

Nota 1. Resolutionem prædictam intelligendam esse generatim de omnibus hominibus, etsi ratio sancti Doctoris non procedat, nisi de adultis: quare cùm parvuli non sint capaces fidei actualis, dicendũ est ñdem habitualem, quã per baptismum accipiunt, ad eorum salutem esse necessariam: eo quòd sine illa non possunt, ex lege ordinaria, justificari à peccato originali.

Nota 2. Utramque fidem adultis ad justificationẽ esse necessariam; habitualem quidem, quia sine illa aut præcedente, aut comitante, gratia sanctificans nemini infunditur; actualem verò, quia adultus non consequitur gratiam & remissionem peccatorum, nisi ad eam propriis actibus se disponat. Inter illas autem dispositiones primò numerari solet fides actualis, ut diximus in tractatu de gratia.

Dices, si fides est medium necessarium ad salutem, quomodo salvari poterunt tot barbaræ nationes, quæ de Deo nihil unquam audierunt? *Respondeo* eas posse nihilominus salvari, quia etsi non possint mereri propriis viribus, vocationem ad fidem, possunt tamen agendo contra rationem naturalem impedire ne ad

nè ad eam vocentur, cùm Deus ex sua misericordia paratus sit, omnibus hominibus dare gratiam vocationis, nisi per eos stet. *Neque dicas* istud à nobis gratis affirmari, *nam* præterquàm quòd responsio est communis Theologorum: ea certè ex duobus principiis vulgò admissis, apertè eruitur, quorum primum est, sine fide impossibile esse placere Deo: alterum, Deum quantum est ex se, velle ut omnes salventur.

RESOLUTIO II. *Necessarium est ad salutem, credere de Deo, quæ ratione naturali probari possunt.*] PROBATUR ex Sancto Thoma *art. 4. quæstionis citatæ*, ubi tres causas hujus necessitatis affert. *Prima* est, ut citius homo ad veritatis divinæ cognitionem perveniat, siquidem non nisi longo tempore, & post multas alias scientias, acquirit naturaliter cognitionem de Deo. *Secunda*, ut cognitio Dei sit communior: multi enim propter hebetudinem, aliasve causas in studio scientiæ proficere non possunt, qui omnino Dei cognitione fraudarentur, nisi proponerentur iis divina per modum fidei. *Tertia* propter certitudinem, nam ratio humana in rebus divinis, imo & humanis est multum deficiens: quare ut certa esset apud homines cognitio de Deo, oportuit divina eis tradi per modum fidei, quasi à Deo dicta, qui mentiri non potest.

Nota 1. Inter ea quæ de Deo credenda sunt, primum esse, eum existere, ut intelligitur tum ex verbis illis Pauli *Hebr. 11.* Accedentem ad Deum oportet credere, quia est, tum quia fides est sperandarum substantia rerum, *ex cap. 10. ejusdem Epistolæ*, quod autem speramus est beatitudo æterna, quæ in visione Dei consistit, quæque non nisi à Deo confertur: quare eo ipso quòd habemus fidem debemus credere Deum esse: tum denique quia per fidem non credimus aliquid, nisi quatenus à Deo revelatum est, at repugnat eo modo credere nisi Deus ipse credatur.

Nec tantum credendum est Deum existere, sed etiam eum esse æternum, omnipotentem, rerum omnium visibilium, & invisibilium creatorem, infinitè perfectum, summè veracem aliaque id genus quæ de Deo naturali lumine cognosci possunt. Quanquam non opus est, ea omnia distinctè & explicitè cognoscere, sed implicitæ eorum cognitio sufficit, qualis est in plerisque fidelibus.

Nota 2. Necessitatem illam fidei esse generalem, & extendi etiam ad eos, qui lumine naturali cognoscunt, prædicta attributa Deo competere, quia verba Pauli generalia sunt, & neminem excipiunt: & quia aliàs in Philosopho, qui fidem Catholicam amplecteretur initium salutis esset ex naturali cognitione, quod nisi à Semipelagiano dici non potest. Sequela patet; nam cognitio existentiæ Dei, & attributorum illius per se necessaria est ut eum diligam, & ad eum convertar; quare si non est necesse ut cognitio illa habeatur per fidem, plane sequitur, cognitionem Dei naturalem per se, ad justificationem & salutem conducere, & esse totius Religionis Christianæ fundamentum.

RESOLUTIO III: *Necessarium etiam est ad salutem, nonnulla de Deo credere, quæ lumen naturale superant.*] Nam in primis fides ex Paulo suprà, est sperandarum substantia rerum, argumentum non apparentium: at res quas speramus, sunt supernaturales, & eatenus etiam dicuntur non apparentes; quia cùm humanam rationem excedant, non possunt sine lumine supernaturali investigari. Unde ex eodem Apostolo, accedentem ad Deum oportet credere, quia est, & quòd inquirentibus se remunerator sit; quod de remuneratione gloriæ æternæ, ad quam Deus nos creavit, intelligendum est. Et quia non possumus bona æterna obtinere, nisi à peccatis liberemur, & gratiam sanctificantem consequamur; remissio autem peccatorum, & collatio gratiæ, est opus divinæ bonitatis & misericordiæ:

hinc

hinc etiam requiritur ad fidem, ut credamus Deum ejusmodi bonorum quæ supernaturalia sunt, esse largitorem.

Deinde, necessaria semper fuit necessitate medii, fides in Christum, tanquam in mediatorem, cujus meritis à peccato liberandi eramus. Nam ut habetur *Joan. 3.* sicut Moyses exaltavit serpentem in deserto, ita exaltari oportet Filium hominis, ut omnis qui credit in ipsum, non pereat. Quare sicut nemo sanabatur à serpente, nisi qui in eum aspiciebat: ita nullus sanatur à peccato, nisi per fidem Christi, in cruce exaltati. Unde Beatus Petrus *Actor. 4.* ait, non esse aliud nomen, quàm Christi, sub cœlo datum hominibus in quo nos oporteat salvos fieri. Optima verò congruentia ex eo sumitur, quia cùm Christus sit Redemptor omnium hominum, æquum valde fuit, ut nullus nisi in eum crederet, salvaretur.

Nota 1. Ante Christi adventum, non fuisse necesse explicitè credere Christum venturum, eumque futurum Deum, & hominem, nosque per illius mortem & passionem, esse salvandos. Non enim apparet, quòd Christus antiquis credendus eo modo propositus fuerit, cùm Paulus *Ephes. 3.* & *Coloss. 1.* dicat, Mysterium Incarnationis non fuisse agnitum superioribus sæculis, sibique esse commissum onus illud annunciandi. Imò ex Evangelio constet, circa tempus mortis Christi, ipsos legis doctores ignorasse Mediatorem, quem expectabant, fore Deum, & hominem, nosque per illius passionem & mortem salvandos.

Nota 2. Etsi ex præcepto sit necessaria, tempore Evangelii, fides explicita in Christum, ut posteà dicemus, ex probabili tamen multorum sententia, eam non videri necessariam necessitate medii, sed implicitam sufficere. *Ratio est*, quia ex una parte, quæcunque proferuntur ex Scriptura, & Patribus pro necessitate fidei in Christum, vel sunt generalia respectu

omnium hominum,& temporum ; adeoque nõ possunt intelligi nisi de fide implicita , cùm explicita antiquis minimè fuerit,necessaria:vel possunt intelligi de fide necessaria ex præcepto. Aliunde verò hæc sententia suavitati providentiæ divinæ , & hominum saluti longè est congruentior; eo quòd juxta illam , innumeri qui carent explicita Christi cognitione , salvari possunt, si nimirum sine sua culpa tali cognitione careant:cum tamen in sententia opposita,ii omnes damnentur : eo quòd carentia medii ad salutem necessarii , nulla ignorantia excusatur, aut suppletur.

Dico rursus, necessariam esse necessitate medii, fidem Trinitatis, tum quia hoc est primarium fidei nostræ objectum, tum quia aliter non potest haberi fides Incarnationis , quæ dicit unionem secundæ personæ Trinitatis,cum humanitate. Verùm quemadmodum fides explicita in Christum , non fuit necessaria necessitate medii, sive in veteri, sive in nova lege,ut dictum est: ita existimo non fuisse olim, vel esse nunc eo modo necessariam fidem explicitam Trinitatis.

Objicies, antequam adultus baptizetur , Ecclesia curat ut diligenter instruatur de Mysteriis Trinitatis,& Incarnationis,quo ipso indicat, explicitam eorum fidem esse simpliciter ad salutem necessariam; cùm non ita curet exponi pleraque alia , quorum fides ex præcepto ad salutem est necessaria. *Respondeo* , non immeritò fidem illam exigi ante baptismum, eò quòd baptismus est janua Ecclesiæ , aliorumque sacramentorum: Trinitas autem & Incarnatio sunt duo præcipua Christianæ Religionis mysteria, à quibus alia dependent. Quare maximè necessarium est ex præcepto, ut illa credantur. *Accedit* quod mos ille duxit originem à verbis illis Christi, *Marci ultimo*, Ite docete omnes gentes, baptizantes eos, &c. Ibi autem agitur de omnibus mysteriis in Symbolo contentis, quorum tamen omnium

fides

fides explicita non est absolutè necessaria ad finem, etiam consentientibus adversariis.

Dicendum tandem, omni tempore fuisse necessarium, credere aliquo modo immortalitatem animarum, præmia, pœnasque alterius vitæ, & peccatum originale: quia sine ejusmodi fide, homines parum moverentur ad actus spei, charitatis, religionis; & ad vitam rectè, ut par est instituendam.

RESOLUTIO IV. *Fuit etiam aliquarum rerum fides semper necessaria ex præcepto.*] PROBATUR, nam omnia quæ sunt necessaria necessitate medii ad salutem, sunt etiam necessaria ex præcepto, si eorum positio est in nostra potestate, qualis est actus fidei. At fides aliquarum rerum fuit quovis tempore necessaria ad salutem, necessitate medii, ut ostensum est. Ergo, &c. Unde in omni lege fuit necessarium ex præcepto, credere Deum existere eum esse omnium rerum creatorem, bonorum remuneratorem, & malorum vindicem, aliaque id genus quorum cognitio ad cultum divinum, morumque honestatem omnino requiritur. Quia scilicet horum omnium fides fuit semper necessaria necessitate medii. Est etiam præceptum in lege nova omnibus impositum, credendi ut minimum implicitè mysteria Trinitatis, & Incarnationis, ut ex dictis colligitur.

Verùm dubitatio est, quid in nova lege explicitè credendum sit, de necessitate præcepti. *Respondeo 1.* ex S. Doctore *art. 5.* omnes fideles teneri ex præcepto credere explicitè, omnes articulos in Symbolo Apostolorum contentos, saltem quoad eorum substantiam, ut vel ex eo colligitur; quia Apostoli illud composuerunt, ut baptizandis summam eorum quæ credere debebant, proponerent. Ecclesia etiam eosdem articulos omnibus credendos proponit, & sollicitè curat ut pueri eos addiscant, nullumque adultum admittit ad Baptismum, quin profiteatur se contenta in Symbolo Apostolorum credere.

Respondeo 2. Nonnulla etiam esse ab omnibus ex-

plicitè credenda, in ordine ad operationem. Nam in primis tenentur omnes scire præcepta decalogi, quia cùm hinc discant, quid agendum, quid fugiendum sit, non possent sine tali cognitione; vitam rectè instituere. Debent etiam omnes scire orationem Dominicam, cùm per eam discant quid à Deo petendum, & sperandum sit. Cumque baptismus, pœnitentia, & Eucharistia sint necessaria ad salutem, tenentur omnes scire, & credere esse in Ecclesia tria hæc saltem sacramenta, ad sanctificationem hominum instituta, Christumque realiter in Eucharistia contineri. Denique cùm Ecclesia habeat potestatem obligandi fideles in conscientia, ut dictum est *lib. 2.* tenentur omnes scire ea præcepta Ecclesiæ quæ aliquid ipsis servandum præscribunt.

Ex quibus omnibus evidenter colligi potest graviter errare, tum eos qui putant, rudioribus ad salutem sufficere, modo generatim credant, quod credit Ecclesia, nihilque ex antedictis explicitè credant, tum illos qui docent, fidem explicitam solius Dei, vel Dei, & Christi ad salutem sufficere.

Respondeo 3. ex art 6. Illud esse discrimen inter Pastores, & plebem, quòd illi non modo teneantur prædicta explicite credere, sed etiam illa intelligere, quantum satis est ut de iis omnibus populum sibi subditum instruere possint, & eos qui contradicunt arguere. Eademque ratio militat in Concionatoribus, & Confessariis, cùm etiam ipsis cura incumbat alios instruendi, esto Pastores non sint. Unde cùm res fidei sint valde obscuræ, & non possint rectè & sine errore intelligi, vel contra occurrentes difficultates defendi, nisi ope Theologiæ; ii sanè in periculo salutis versantur, qui sine sufficienti rerum Theologicarum cognitione, curam pastoralem suscipiunt, vel Concionatoris, aut Confessarii munus exercent. Quia ut habetur *Matth.* 15. Si cæcus cæco ducatum præstet, ambo in foveam cadunt.

Quod

Quod attinet ad rudiores, omnes consentiunt tam exactam, & explicitam articulorum fidei cognitionem non esse ipsis necessariam, sed satis esse si credant, verbi causa, in Deo esse Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, neque tamen esse tres Deos, sed unum dumtaxat; etsi distinctè non intelligant, in Deo esse unicam essentiam, & tres personas realiter distinctas. Item Christum esse verum Deum, verumque hominem, etsi non clarè intelligant, in eo esse duas naturas, & unam tantum personam; ista enim & similia nimis difficilia sunt, neque verisimile est, vulgarium hominum salutem à distincta, & explicita eorum fide pendere.

Respondeo 4. Sufficere ad salutem, quòd homo credat implicitè, quæcunque continentur in Scriptura sacra, Cujus ratio est, quia ut ait S. Doctor citato *art. 5.* Fidei objectum per se est id, per quod homo beatus efficitur, per accidens autem, vel secundariò se habent ad objectum fidei, quæcunque in Scriptura continentur. Quare licèt quantùm ad prima credibilia, quæ sunt articuli fidei; teneatur homo explicitè credere, quantùm tamen ad alia credibilia; satis est quòd implicitè credat, vel in præparatione animi, inquantum paratus est credere, quicquid scriptura continet, sed tunc solùm tenetur explicitè credere, quando ei constiterit id, in doctrina fidei contineri.

RESOLUTIO V. *Duplex est obligatio eliciendi actum fidei, quarum prior est directa & per se: posterior, vero indirecta & per accidens.*] PRIOR obligatio habet locum in infidelibus, quando articuli fidei sufficienter sunt ipsis propositi & explicati: tunc enim si fidem respuunt, censentur committere peccatum infidelitatis, adeoque agere contra præceptum, obligans ad assentiendum rebus propositis. Quia nulla ratio est, cur diutiùs assensum differre debeant, cùm sufficienter cognoscant, res propositas à Deo revelatas esse, Deumque non posse mentiri, ac proinde id

quod

quod ab ipso revelatum est, verissimum esse. Si ergo assentiri renuunt, id sine gravi primæ veritatis injuria fieri nequit.

Quod spectat ad infantes, qui per baptismum habitum fidei susceperunt, ii tenentur actum fidei elicere, quando primùm lumen rationis ipsis illuxit & de rebus fidei sufficienter sunt instructi. Cùm enim sint ordinati ad finem supernaturalem, æquum est ut per actum supernaturalem fidei, se suaque omnia in illum finem referant, cùm primum id fieri potest. Quare etsi infideles, qui in falsa religione fuerunt nutriti, non teneantur amplecti veram fidem ipsis propositam, donec variis rationibus & signis illius credibilitas evidenter demonstretur, quia aliqui temerè procederent, antiquam religionem deserendo. Fideles tamen tenentur per se loquendo, assentiri mysteriis fidei, statim atque à Pastore, vel alio viro pio & docto ipsis sunt proposita, tanquam fide credenda; cùm justa causa differendi assensum, quæ in infidelibus viget, in iis locum non habeat.

Dicunt etiam aliqui probabiliter, vigere directam obligationem exercendi actum fidei internæ, quando quis de fide graviter tentatur. Verùm quando ejusmodi tentationes oriuntur ex scrupulo, utilius est cogitationem alio divertere, quàm in eliciendis positivè actibus fidei immorari. Quod intelligo, ut patet, de tentationibus internis. Nam si Tyrannus aliquem sub pœna capitis, de fide abjicienda tentaret, deberet tunc ille fidem exterius constanti animo profiteri, & consequenter teneretur internum fidei actum elicere: quia sine illo professio externa fidei esset languida, & parum firma.

Posterior obligatio, quæ non ex fide ipsa, sed ex alio capite oritur, habet locum quando teneris orare, vel conteri, vel elicere actum spei, aut charitatis, vel accedere ad aliquod sacramentum, præsertim Eucharistiæ, in cujus sumptione Christus adorandus est. Ista enim non possunt rectè fieri, sine actu fidei. Qua-

re

re fides actualis est per accidens necessaria, in dictis casibus.

RESOLUTIO VI. *Externa confessio fidei interdum est necessaria ad salutem.*] PROBATUR à S. Doctore *2.2. quæst. 3. art. 2.* quia præcepta affirmativa etsi semper obligent, non tamen ad semper, sed pro loco & tempore; at confessio fidei cadit sub præceptum affirmativum: quare hoc præceptum non obligat pro semper, & ubique ad fidem profitendam, sed tantum pro aliquo loco, & tempore, quando scilicet per omissionem hujus confessionis, subtraheretur honor debitus Deo, & etiam utilitas proximis impendenda, puta si aliquis interrogatus de fide, taceret, & ex hoc alii averterentur à fide: in hoc enim casu, & similibus confessio fidei est de necessitate salutis. Verùm ad majorem horum intelligentiam

Nota 1. Duo hic præcepta distinguenda esse, quorum unum est negativum, & aliud positivum. Negativum est illud, quo tenetur homo exteriùs non negare fidem: positivum verò seu affirmativum, quo tenetur fidem confiteri, quando necessitas postulat.

Nota 2. Negare fidem, esse peccatum mortale, ut satis intelligitur ex verbis illis Christi *Matth. 10.* Qui negaverit me coram hominibus, negabo ego eum coram Patre meo. *Ratio* idem ostendit, quia negare fidem, perinde est ac affirmare, articulos nostræ fidei falsos esse, & consequenter Deum, qui eos revelavit, esse mendacem: sic autem clarum est, gravem injuriam inferri primæ veritati, quæ nec potest falli, nec fallere.

Nota 3. Præceptum negativum non negandi fidem, obligare pro semper, quia cùm intrinsecè malum sit fidem abnegare, illud nullo tempore potest licitum esse; adeoque tenetur quilibet fidelis potiùs mortem subire, quàm exteriùs fidem negare, etiamsi interiùs eam non abjiceret. Quod intellige, non modò de negatione directa, puta si quis expressè fidem

Catho-

Catholicam, vel quendam illius articulum neget; sed etiam de indirecta, ut si neges te esse Christianum, aut profiteri Religionem Romanam, vel è contra affirmes te esse Lutheranum, aut Calvinistam.

Nota 4. Hoc præceptum etiam obligare, ad non ita simulandam exteriùs negationem fidei, ut adstantes ex verbis, aut factis tuis judicent, te serio agere, & verè fidem abnegare. Quia à parte rei, hoc aliud nihil esset quàm, retenta interius fide, eam exteriùs & coram hominibus negare; quod per se malum est & illicitum. *Confirmatur,* nam alioqui potuissent Martyres, saltem sine peccato mortali, coram Tyranno fidem apparenter negare, ad vitanda gravissima tormenta, quæ in confessione fidei perseverantibus parata erant. Hoc autem planè repugnat sensui Ecclesiæ, quæ semper judicavit eos peccare mortaliter, qui sive mortis metu, sive alia occasione fingunt modo prædicto, se non esse Christianos. Dico modo prædicto, nam non est peccatum contra fidem, joco simulare negationem fidei, aut eam repræsentare, ut interdum fit in Theatris, tunc enim adstantes satis capiunt, ita negantem fidem, non agere serio, sed omnino simulatè & apparenter dumtaxat.

Dices 1. Laudatur Jehu 4. *Reg.* 10. quòd simulaverit se velle sacrificium offerre Baal, ex intentione occidendi omnes illius cultores. *Respondet* S. Thomas 2.2. *quæst.* 3. *art.* 1. *ad* 2 his verbis, Simulationem vero Jehu non est necesse excusari à peccato, vel mendacio, quia malus fuit, utpote ab idololatria Ieroboam non recedens: commendatur tamen, & temporaliter remuneratur à Deo, non pro simulatione, sed pro zelo quo destruxit cultum Baal.

Dices 2. Interdum simulatio, ex communi sententia, licita est in aliis materiis, cur non & in materia Religionis? *Respondeo*, causam discriminis esse, quia quando dicis te non feciſſe aliquid cum restrictione men-

mentali, verum dicis; eo quòd verum est te id non fecisse juxtá tuam mentem, quicquid sit de mente audientis. At quando verbis, vel facto testaris te non esse Catholicum falsùm profiteris, cùm verè Catholicus sis, adeoque in hac simulatione posteriori reperitur malitia mendacii, non in priori.

Dices 3. Ad vitandam mortem, potes uti licitè vestibus infidelium, etsi alii inde sint judicaturi, te esse infidelem. Quidni ergo licitum erit nobis verbis, aut factis falsam fidem simulare? *Respondeo 1.* Antecedens valde ambiguum esse, nam etsi verum sit de vestibus quæ ob finem politicum, nationem distinguunt, dubitatur tamen non immeritò, an idem affirmari possit de vestibus, quæ sunt institutæ ad distinguendam vnam sectam ab alia, ob finem religionis. Aliqui negant licere, etiam ob periculum mortis, talibus vestibus uti: quia hoc est facto ipso profiteri sectam illam, ad quam specialiter significandam, & distinguendam, ejusmodi vestes sunt institutæ: quòd non minùs illicitum videtur, quam verbis eandem sectam simulatoriè profiteri. Eo vel maximè quia illicitum est assumere eas vestes, quæ specialiter ab aliqua falsa secta institutæ sunt, ad cultum falsæ religionis; ut omnes communissimè fatentur: at vestes quæ distinguunt vnam sectam ab alia, cum deputatæ sint ad professionem talis sectæ, non possunt non ordinari ad cultum falsæ religionis, cùm non nisi in gratiam illius, discretio illa vestium facta sit. Quomodo ergo non est illicitum, vestes illas assumere?

Respondeo 2. Esse discrimen inter vestes, & verba, nam qui aliàs norunt te Christianum, judicant te saltem metu mortis, fidem abnegare, si id verbis affirmes, Licèt autem videant te, inter infideles versantem, infidelium veste indutum procedere, non propterea determinatè judicant te fidem abnegasse, sed ea veste uti ad fidem occultandam: at quamvis nun-

nunquam liceat fidem negare, non tamen eam occultare semper est illicitum, sed tunc solum, quando quis ex præcepto tenetur fidem exterius profiteri, quod præceptum non viget, ut supponitur, in casu de quo agimus.

Dices 4. Interdum licet, ex gravi causa, vomedere carnes vetitas, cum infidelibus adire eorum templa, eorumque concionibus & precibus interesse. Hoc autem quid aliud est, quàm factis falsam fidem simulare? *Respondeo*, quando diximus suprà non licere verbis, aut factis simulare falsam fidem, id debere intelligi de factis, quæ, spectatis circunstantiis, non habent alium usum quàm protestationem falsæ fidei; qualia sunt genuflectere coram idolo, vel ei incensum offerre, &c. at verò actiones in objectione memoratæ, alium usum habere possunt, neque spectatis circunstantiis sunt determinatæ, ut significent professionem falsæ fidei, aut negationem veræ. Quare ad vitandam mortem, aut grave aliquod damnum, possunt per se loquendo usurpari. Dico per se loquendo, nam si magnum inde oriretur pusillorum scandalum, vel si quis in contemptum fidei, vel Ecclesiæ ad eas actiones adigeretur, tunc sub peccato mortali, ab iis omnino abstinendum esset.

CAPUT VI.

De variis infidelitatis speciebus.

RESOLUTIO I. *Infidelitas positivè accepta, ut repugnat fidei, est peccatum.*] ITA S. Thomas 2.2. *quæst. 10. art. 1.* ubi ponit duplicem infidelitatem, aliam negativam, qua quis dicitur infidelis, quia non habet fidem, aliam positivam, secundum contrarietatem ad fidem, qua scilicet quis repugnat auditui fidei, vel etiam contemnit ipsam. Docet autem posteriorem infidelitatem esse peccatum, quod ut clarum supponit, ex antedictis de necessitate fidei; priorem verò non esse peccatum, sed magis pœnam, eo quòd talis ignorantia divinorum ex peccato Adæ con-